

Meetnet Dagvlinders

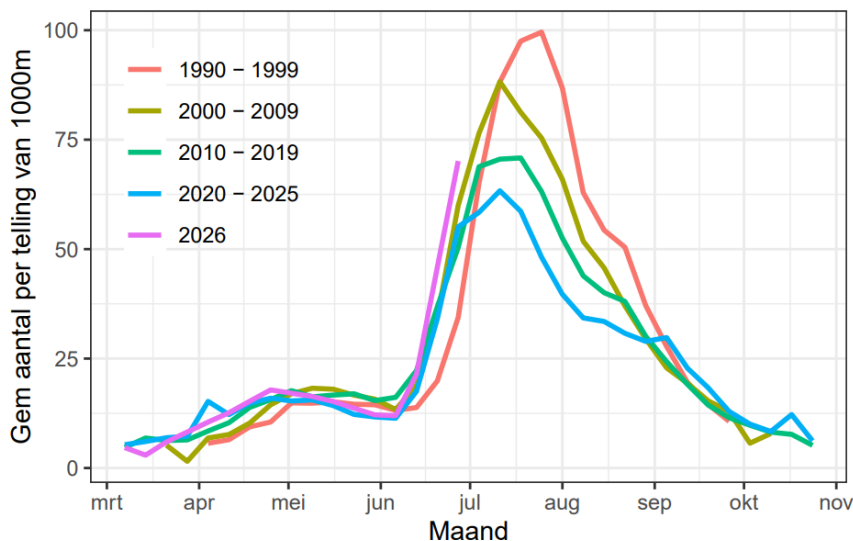
Juli 2026

Beste teller,

Het is overduidelijk dat we de junidip weer achter ons hebben gelaten. De hoge aantallen bruine zandoogjes zorgen ervoor dat de totaal aantallen per telling eindelijk weer eens wat hoger liggen. Ook soorten zoals het koevinkje, het zwartspriet- en het geelsprietdikkopje, het spiegeldikkopje, het heideblauwtje en de tweede generatie van het landkaartje hebben zich allemaal alweer laten zien. Hier en daar verschijnen ook de eerste oranje zandoogjes, waardoor je vanaf nu extra goed moet opletten of je naar een bruin- of een oranje zandoogje kijkt. Verderop in de nieuwsbrief staan nog enkele handige tips! In Zuid-Limburg duiken gelukkig nog wat individuen van zeldzame soorten op, zoals de braamparemoervlinder, de kleine weerschijnvlinder en de tweede generatie van zowel het dwerg- als het klaverblauwtje. Hoewel het fijn is dat ze opduiken, blijven de aantallen van deze zeldzame soorten magertjes. Ik denk dat ik voor iedereen spreek (inclusief de vlinders) als ik zeg dat we blij zijn dat de hittegolf in Nederland weer voorbij is. Het is fijn om te zien dat zoveel van jullie gehoor hebben gegeven aan onze oproep en voornamelijk geteld hebben in de koelere ochtenduren. Ondertussen zijn de temperaturen weer wat gezakt en is er af en toe wat regen gevallen.

Aantal vlinders

Gemiddeld aantal dagvlinders in meetnet vlinders

Figuur 1. Bruine eikenpage (foto Tove van der Weerd)

Het gemiddeld aantal vlinders op een stuk van 1000 meter is enorm de lucht in geschoten. Opnieuw is duidelijk te zien dat het hele vliegseizoen van de vlinders beetje bij beetje naar voren opschuift. Hoewel het nu lijkt alsof we een fantastisch vlinderjaar zullen hebben, kan het ook zijn dat de daling net zo hard en vroeg zal inzetten als de stijging van de afgelopen weken. Dat zou betekenen dat het totaal aantal vlinders over het hele jaar alsnog lager kan komen te liggen dan het gemiddelde van de afgelopen vijf of tien jaar. De sterke stijging in aantallen wordt vooral veroorzaakt door de hoge aantallen bruine zandoogjes, kleine koolwitjes, heideblauwtjes en koevinkjes. In totaal zijn er dit jaar al 19.676 bruine zandoogjes op de vaste meetroutes ingevoerd! Met deze aantallen is het bruin zandoogje in bijna elke provincie nu de meest getelde soort. We zien ook dat veel soorten erg vroeg zijn in vergelijking met de verschijningstijd van andere jaren. Dit komt waarschijnlijk door het warme weer en de natte periode die we hebben gehad voordat dit warme weer is begonnen.

Bruin of oranje zandoogje? Tips om ze uit elkaar te houden

Het blijft een uitdaging wanneer je een bruinoranje-achtige vlinder door het veld ziet dansen. Het helpt dan ook niet dat ze eigenlijk altijd op weg zijn naar de volgende bloem en niet even netjes willen poseren voor een foto. Is het nu dan een bruin- of een oranje zandoogje? We merken dat tellers er soms moeite mee hebben om deze twee soorten goed uit elkaar te houden. We hebben daarom een paar handige tips verzameld, zodat je gewapend met de juiste feiten deze zandoogjes beter kan leren herkennen tijdens het tellen.

Figuur 2. Oranje zandoogje (foto José Kok)

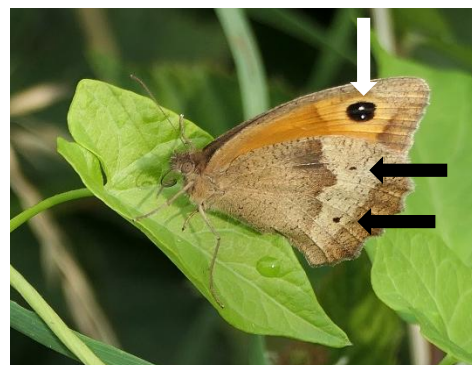
Figuur 3. Bruin zandoogje (foto José Kok)

Helaas ligt het niet zo simpel als “het oranje zandoogje is oranje en het bruin zandoogje is bruin”. Het klopt wel dat het oranje zandoogje vaak feller oranje gekleurd is en nooit volledig bruin is op de bovenkant, maar het bruin zandoogje kan ook een duidelijk oranje uiterlijk hebben, zoals je in bovenstaande foto's kunt zien.

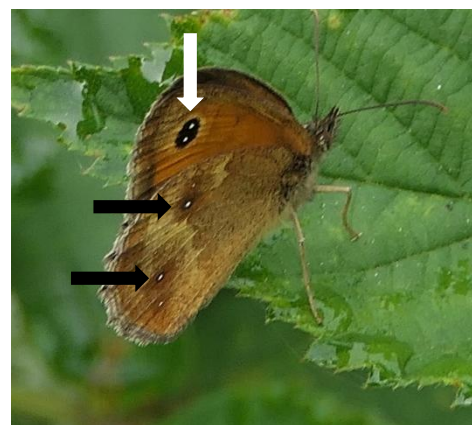
Wanny Schelling, een van onze tellers, mailde ons twee handige foto's die ze tijdens haar telling heeft gemaakt. Aan de hand van deze foto's kan duidelijk toegelicht worden waar je op moet letten om met zekerheid te kunnen zeggen dat je met een bruin- of oranje zandoogje te maken hebt.

Een bekende valkuil is dat er enkel gekeken wordt naar de witte stip in de zwarte vlek op de boven- en onderkant van de voorvleugel (witte pijl in de foto). Het bruin zandoogje heeft doorgaans één wit stipje in de zwarte vlek, terwijl het oranje zandoogje er altijd twee heeft (zie witte pijl). Dit kenmerk is helaas niet altijd sluitend, zoals te zien is op de foto's van Wanny. Sommige bruine zandoogjes kunnen namelijk ook twee witte stippen in de zwarte vlek hebben. Het is daarom belangrijk dat je ook probeert te kijken of je de stipjes/vlekjes op de onderkant van de achtervleugel kunt bekijken (zie zwarte pijl). Bij het bruin zandoogje zijn deze altijd zwart, terwijl ze bij het oranje zandoogje altijd wit zijn.

Ook is het handig om in je achterhoofd te houden dat de vliegtijd van het bruin zandoogje bijna een maand eerder ligt dan die van het oranje zandoogje. Vlak na de junidip komen eerst grote aantallen bruine zandoogjes tevoorschijn, eind juni of begin juli gaan ook de oranje zandoogjes vliegen. Verder kun je het bruin zandoogje eigenlijk door heel Nederland wel tegenkomen, terwijl de verspreiding van het oranje zandoogje wat beperkter is.

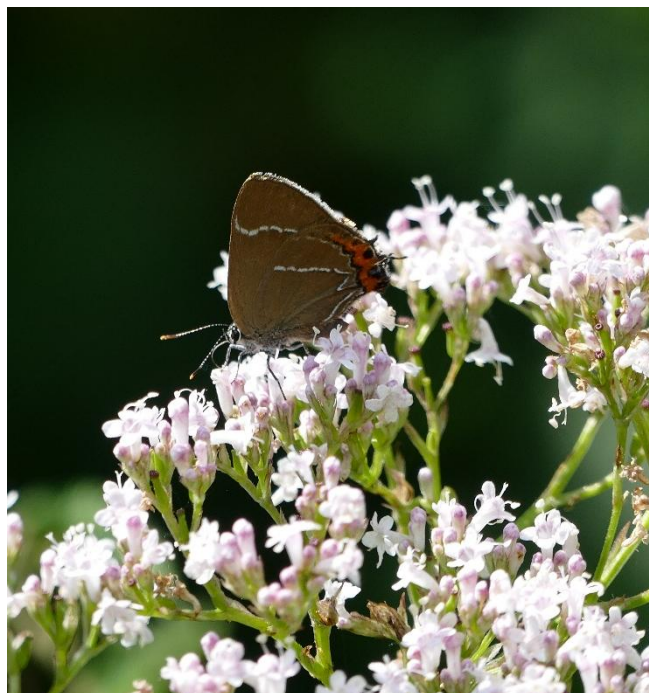
Figuur 4. Bruin zandoogje (foto Wanny Schelling)

Figuur 5. Oranje zandoogje (foto Wanny Schelling)

Het verborgen bestaan van de iepenpages

De iepenpage is een mysterieuze soort die je niet zomaar even tegenkomt. Net als veel andere pages die als waardplant een hoge boom hebben, is de iepenpage een soort waar je echt gericht naar moet zoeken. Eigenlijk hebben we nog geen goed beeld van hoe het precies met de iepenpage in Nederland gaat. Lange tijd is gedacht dat het een zeldzame vlinder was in Nederland, maar de kans is groot dat we ook nooit op de juiste manier gezocht hebben. De soort brengt het grootste deel van haar cyclus door in de hoge boomtoppen van iepen. Zo mooi als hij hiernaast op de foto staat zie je hem dus maar zelden. Eitjes worden afgezet op jonge takken in de kruin van de boom. Wanneer de rupsen uitkomen, voeden ze zich met de bloemknoppen, zaden en bladeren. De rups verpoft meestal aan een eindstandig blad. De volwassen vlinder haalt voornamelijk haar voedsel uit honingdauw of boomsappen. Heel af en toe dwaalt er eens een vlindertje naar beneden, om daar te drinken van beschikbare nectarbronnen, zoals braam. Je kunt je dus wel voorstellen dat een populatie iepenpages een hele cyclus kan voltooien in de hoge toppen van een iep, zonder dat je het als onoplettende vlinderaar vanaf de grond in de gaten hebt.

Figuur 6. Iepenpage (foto Dick Noordhof)

Het is de moeite waard om af en toe eens stil te staan om de top van een iep voor een paar minuten te bestuderen. De mannetjes van de iepenpages zijn erg territoriaal en vliegen met de kleinste verstoring al op om hun territorium fel te verdedigen. Zie je dus bij een iep een klein vlindertje fladderen, dan is de kans groot dat je een populatie iepenpages te pakken hebt. Geef deze waarneming vooral ook door via onze Count4Nature app, door middel van een flextelling, via de ButterflyCount app, door middel van een (soortgerichte) kwartiertelling of gewoon via waarneming.nl. Op deze manier zullen we een beter beeld krijgen van de verspreiding van de iepenpage in Nederland en kunnen we beter monitoren hoe het écht met deze soort gaat.

Tuinvlindertelling, tel je ook mee in je eigen tuin?

Je telt al langs je route – en juist daarom willen we je vragen om dit weekend óók even in je eigen tuin of op je balkon te tellen. De Tuinvlindertelling geeft een uniek beeld van vlinders in bebouwd gebied. Een waardevolle aanvulling op de vaste routes, en belangrijk om veranderingen goed te kunnen duiden.

Juist ervaren tellers zoals jij maken hierin het verschil: met scherpe waarnemingen en betrouwbare aantallen. Daarnaast is de Tuinvlindertelling ook een mooi opstapje om meer mensen met de prachtige vlinderwereld kennis te laten maken en om nieuwe tellers te enthousiasmeren. Zo vergroten we samen de groep mensen die zich inzet voor vlinders.

Trek 15 minuten uit, kies een zonnig moment en geef je telling door via Tuintelling.nl
Doe je mee?

Enquête BKN voor vrijwilligers voor natuur vanuit Groene Bondgenoten

Vanuit Groene Bondgenoten kregen wij het verzoek de volgende enquête onder onze vrijwilligers te verspreiden. De enquête gaat over Basis Kwaliteit Natuur en je motivatie om je als vrijwilliger in te zetten voor de natuur.

Jouw mening als vrijwilliger voor natuur en groen telt! Daarom willen we jou graag uitnodigen om deel te nemen aan ons onderzoek over vrijwilligerswerk. Dit onderzoek wordt voor ons uitgevoerd door onafhankelijk onderzoeksbureau Kien. We zijn benieuwd naar jouw ervaringen, want jouw input helpt ons om vrijwilligers beter te ondersteunen. Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer 10 minuten.

[Naar het onderzoek](#)

Alvast bedankt voor je tijd en betrokkenheid!

Meetnet Hommels

Nederland is weer geschoren – tel ook na een maaibeurt!

In juni wordt bijna heel Nederland gemaaid: bermen, oevers graslanden, etc. Het komt ook vaak voor dat daarbij hele telroutes gemaaid worden. Dit doet de tellers pijn en dat is begrijpelijk. Maaien is natuurlijk nodig om bloemrijke graslanden bloemrijk te houden, maar hardwerkende bestuivende hommels hebben daardoor even minder of niets meer te eten. Help ons mee om de effecten van maaien in kaart te brengen door ook te tellen als er net gemaaid is!

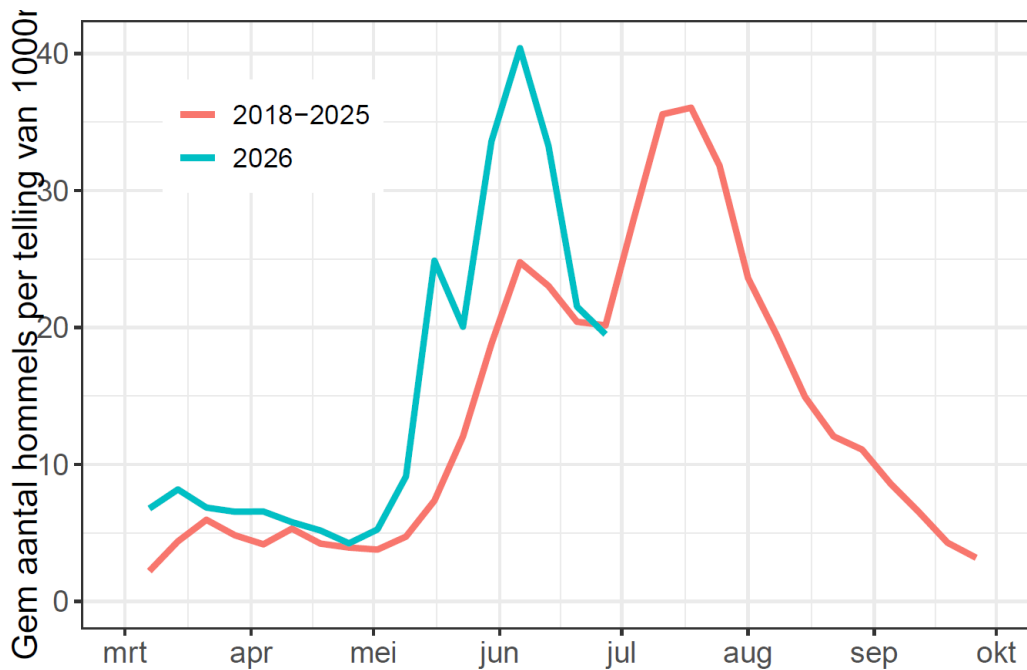
Na het tellen kun je aangeven of er beheer heeft plaatsgevonden op je telroute. Je kunt per sectie aangeven wat voor beheer er heeft plaatsgevonden. Zo kun je bijvoorbeeld kiezen uit ‘geheel gemaaid’ en ‘gedeeltelijk gemaaid’.

Om de effecten van maaien beter te kunnen begrijpen, hebben we juist veel aan de tellingen nadat er gemaaid is, hoe verdrietig of saai dat ook kan zijn!

Totaal aantal Hommels

Afgelopen periode was het heet en hommels houden niet van hitte. Hommels zijn gebouwd voor koele en koude omstandigheden. Ze zijn ontworpen om warmte vast te houden. Daarom zijn ze bijvoorbeeld relatief groot en dicht behaard. Maar dit is juist niet handig als het heet is, ze kunnen hun warmte immers niet zo makkelijk kwijt. Het kan voorkomen dat hommels oververhit raken en sterven. We vermoeden dat hommels wegkruipen naar koelere plekken op het heetst van de dag, maar zeker weten doen we het niet. Hete dagen, en met name meerdere hete dagen achter elkaar, lijken funest te zijn voor hommels.

In de vorige nieuwsbrief berichtten we over het feit dat de hommels eindelijk weer eens in bovengemiddelde aantallen vlogen. Op dit moment dalen de aantallen weer, zoals dat altijd gebeurt in juni. Het is nog te vroeg om iets te kunnen zeggen over de effecten van de hittegolf. We zijn benieuwd of de aantallen in juli weer gaan stijgen als het weer wat minder heet is.

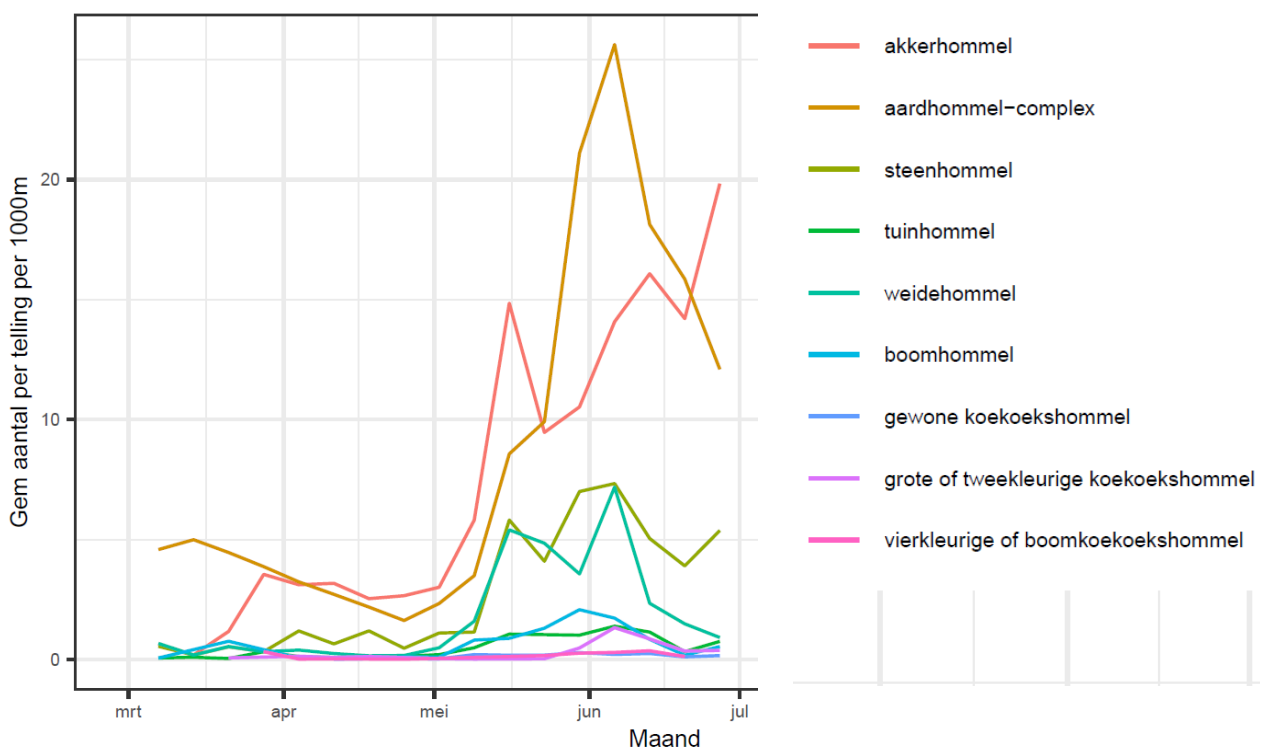

Verhoudingen van soorten

In de vorige nieuwsbrief zagen we dat de aardhommel-groep een grote piek in aantallen had begin juni. Zoals hieronder te zien is, volgde daarna een daling. De daling lijkt door te zetten richting juli. Normaal gesproken volgt in juli weer een stijging, dus we zijn benieuwd of dat ook dit jaar zal gebeuren na de hittegolf. Inmiddels heeft de akkerhommel qua aantallen de aardhommel-groep ingehaald. De steenhommel lijkt eind juni ook voorzichtig te stijgen. We hopen dat dit jaar eindelijk een keer een goed jaar zal zijn voor deze soort. De vroeg vliegende soorten, boom-, weide- en tuinhommel, zijn zo goed als uitgevlogen. Koekoekshommel mannetjes gaan als het goed is in aantallen toenemen in juli.

Hommelsoorten geteld in

2026

Vliegtijd: welke soorten gaan binnenkort vliegen?

In juli vliegen eigenlijk alle soorten. Van de vroege soorten zoals boomhommel, weidehommel en tuinhommel vliegen nog wat mannetjes, een enkele werkster en af en toe een recent geboren koningin. Ook de koekoeken vliegen. Met name de mannetjes van gewone koekoekshommel en ook van grote koekoekshommel gaan nu vliegen. Eigenlijk kunnen van alle soorten nu dus mannetjes gezien worden. Kortom, juli is misschien wel de meest lastige maand!

Help! Hoe haal ik mannetjes van de steenhommel en weidehommel uit elkaar?

In juni en juli nemen de aantallen weidehommels sterk af, terwijl de aantallen steenhommels juist sterk toenemen. In deze periode van het jaar kun je mannetjes van beide soorten naast elkaar zien. De mannetjes van beide soorten zijn niet altijd makkelijk uit elkaar te houden. Dus, hoe onderscheid ik een mannetje steenhommel van een mannetje weidehommel?

Eerst de weidehommel. Mannetjes van de weidehommel komen voor in grofweg twee kleurvarianten: 'licht' en 'donker'. De lichte variant (links) is zeer licht behaard en verse exemplaren zijn daardoor makkelijk herkenbaar aan hun felgele kleur en wollige uiterlijk in combinatie met een rood behaarde achterlijfspunt.

Figuur 7. Lichte vorm weidehommel mannetje
(tekening Jeroen de Rond)

Figuur 8. Donkere vorm weidehommel mannetje
(tekening Jeroen de Rond)

De donkere vorm van het mannetje weidehommel heeft dezelfde kleuren combinatie als het mannetje van de steenhommel. Deze twee onderscheiden vraagt dus om iets beter kijken en naar andere kenmerken dan kleur. Er zijn verschillende kenmerken om naar te kijken. Laat je niet overdonderen door de lijst kenmerken, maar kies er een of twee en probeer daar de volgende keer dat je een van de twee ziet eens naar te kijken. Hommels leren kijken vergt tijd en geduld.

Figuur 9. Steenhommel mannetje (tekening Jeroen de Rond)

Figuur 10. Weidehommel mannetje (tekening Jeroen de Rond)

Het makkelijkst om mee te beginnen is de algemene indruk van het beestje. Een weidehommel mannetje is wat langer en ongelijkmatig behaard (wollig of pluizig). Een steenhommel mannetje is relatief kort en gelijkmatig behaard. Ook komt de steenhommel wat slanker over ten opzichte van de meer gedrongen weidehommel. Dit vergt enige oefening en ervaring.

Wat verder een opvallend kenmerk is, is dat de steenhommel man altijd een scherp afgetekende vierkante pluk haren op het gezicht heeft. Bij de weidehommel is dit rommeliger door de ongelijkmatige beharing en nooit scherp afgetekend.

Mocht je twijfelen, pak de Basisgids Hommels er dan nog een keer bij!

Akkerhommels met een verbleekte achterlijfspunt

In de zomer zien we vaak in het meetnet hommels dat er weer vaker boomhommels worden ingevoerd. Wij herkennen deze toename in de zomer niet uit eigen ervaringen. Mogelijk worden akkerhommels, met een door de zon verbleekte achterlijfspunt, aangezien voor boomhommels. Als je daarom een bruinrug met een witte kont denkt te zien, controleer dan of de achterlijfspunt uitgebreid en zuiver wit behaard is (boomhommel), of slechts bestaat uit een toefje verbleekte (niet zuiver witte) haren aan de rugzijde van de uiterste achterlijfspunt. Het kan lastig zijn. Maak bij voorkeur foto's in geval van twijfel en mail deze aan ons via meetnethommels@naturalis.nl !

Excursies

Ook dit jaar worden er gedurende het seizoen verspreid over het land weer verschillende excursies georganiseerd om te oefenen met het herkennen van hommels. De excursies duren ongeveer twee tot drie uur, afhankelijk van wat er te zien is. Meld je aan o.v.v. de locatie/het gebied via meetnethommels@naturalis.nl

Datum	Excursie	Locatie
11 juli 2026 – 09:30 uur	Algemeen	Strabrechtse heide (Noord-Brabant)
27 juli 2026 – 13:00 uur	Zandhommel	Biesbosch
8 augustus 2026 – 10:00 uur	Grashommel	Yerseke Moer (Zeeland)
18 augustus 2026 – 13:00 uur	Heidehommel	Dwingelderveld
19 september – 13:00 uur	Heidehommel, Veenhommel, Grote veldhommel	Fochteloërveen
???	Algemeen	Texel

Nieuwsbrieven

Deze nieuwsbrief is specifiek voor tellers van het meetnet dagvlinders en het meetnet hommels. Er is ook een algemene nieuwsbrief van De Vlinderstichting, daar kan je je ook voor aanmelden op www.vlinderstichting.nl.

Wil je ook je ervaring delen met andere tellers?

Heb je leuke ervaringen op je route en wil je die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag je verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht je contact met ons willen, dan kan je ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Dagvlinders

Tove van der Weerd, Maurits Mocnik, Chris van Swaay,

José Kok, Hendrik Mertens, Kars Veling

Tel.: 0317 467346

meetnet@vlinderstichting.nl

Hommelmeetnet: Johan van 't Bosch, Dominic Dijkshoorn

Meetnethommels@naturalis.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders en het Landelijk Meetnet Hommels. Mocht je geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kan je de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen het vakje bij Nieuwsbrief ontvangen uit te vinken. Klik hiertoe eerst op het groene vakje "aanpassen". Vergeet op het einde niet om op "opslaan" te klikken.

Figuur 11. Groot dikkopje (foto Tove van der Weerd)